

Ciprus a csőd szélén

Mit akar Észak-Korea?

Bankrablás.

A Cipruson működő magyar offshore cégek 280-300 milliárd forintnyi betéttel rendelkeznek, melyeket a hatóságok meg akarnak csapolni. Az EU a szigetországi megtakarítások megadóztatását szabta feltételül, hogy segítsen az euróövezeti tagállamon.

G. FEHÉR PÉTER | vilag@hetivalasz.hu

Egy brit katonai gép szállt le a minap Cipruson lévő támaszpontjára. A repülő egymillió euró készpénzt hozott a szigeten szolgáló három ezer angol katonának. A helyi pénzügyi intézetek ugyanis napokig nem nyitottak ki, a betéteket zárolták, bankautomatából csak kisebb összeget lehetett felvenni. A bankok bezárása után korlátozottá vált a készpénzforgalom, bankkártyával sem lehetett mindenütt fizetni. Az üzletek sem tudtak árut rendelni, mert a beszállí-

tók már nem hiteleztek, csak azonnali készpénzfizetés ellenében indították útnak teherautóikat. Ezért élelmiszerhiány alakult ki a nagyvárosokban, s több töltőállomás bezárt, mert elfogyott az üzemanyag. A banki alkalmazottak, az elbocsátástól való félelmükben, az utcára vonultak, sorozatosá váltak a tüntetések.

Nikosz Anasztasziadis elnök ezért múlt vasárnap reggel repülőre szállt, hogy Brüsszelben az utolsó pillanatban megállapodjon az Európai Bizottság, az Európai Központi Bank és a Nem-

zetközi Valutaalap hármassal a hazájának folyósítandó hitelcsomagról. Az idő sürgetett, mert az EKB azzal fenyegetőzött, hogy elzárja azt a pénzcsoport, mely még életben tartotta a csőd szélére került ciprusi bankokat.

Hétfő hajnalra meg is született a megállapodás. A százezer euró feletti banki megtakarításokat – eddig az összegig kötelező uniós betétbiztosítás van érvényben – zárolják, s egy később meghatározandó kulcs szerint egyszeri adóval sújtják. Londoni elemzők szerint a nagybetétesek megtakarításaik

akár negyven százalékát is elveszíthetik. A százezer euró alatti kisbetegetek megússzák az adót, így a szigetország megmentését gyakorlatilag zömmel az orosz és brit háttérű offshore cégek megsarcolásával oldják meg. A ciprusi bankrendszert szanalják, kisöpri belöle a rossz hiteket. De a megállapodást még el kell fogadnia a ciprusi parlamentnek, és a szavazás kimenetele bizonytalan.

A trojka eredetileg 10 milliárd eurós hitelsomagot akart adni az eladódott ciprusi bankoknak, ha a szigetország a bankbetegetekre kivetendő 9,9 százalékos adó révén közel hatmilliárd eurót teremt elő. A nicosiai parlament azonban elvetette a javaslatot, viszont később elfogadta a tőkekivitel korlátozását – ilyen nem volt még az EU-ban – és a bankok megmentésére szánt 600 millió eurós alap létrehozását. Wolfgang Schäuble német pénzügyminiszter az intézkedést úgy kommentálta, hogy ez csak kozmetikázás, és nem lesz elég a csőd elkerülésére. Németország egyébként is ragaszkodik hozzá, hogy Ciprus hozzon komoly áldozatokat, ha már ekkora bajt csinált magának – mondta a politikus. Most a nagybetegetek megadóztatásával előteremthető a közel hatmilliárd eurós önrész, és Ciprus megkaphatja a 10 milliárdos hitelsomagot.

A helyzet súlyos: a néhány éve még prosperáló ország gyakorlatilag becsődölt. Tavaly az állami alkalmazottak még boldogan vették fel nyaralási pénzüket, és nem sokat törődtek azzal, hogy munkaadójuk a bónuszt csak a saját nyugdíjasszójuk felhasználása révén tudta kifizetni.

Görög dráma

A ciprusi görögök kontinentális nemzetársaiknak köszönhetik, hogy ilyen nagy bajba kerültek. Görögország mindig tengerentúli területének tekintette a szigetországot. Évtizedekig azért nem lehetett Cipruson felsőoktatási intézményt létrehozni, mert ezt Athén megakadályozta, s ezzel is magához láncolta ottani honfitársait. „A görögök görög egyetemre járnak” – mondta a néhai filmszínésznő, Melina Merkúri, amikor a '80-s évek elején a kulturális miniszteri posztot töltötte be.

A nemzeti összetartás a pénzügyi szférára is kiterjedt. Amikor a görögországi bankok bajba kerültek, a ciprusi pénzügyi intézetek nyújtottak segítséget az athéniaknak: a legnagyobb ciprusi kereskedelmi bankok ötmilliárd euró kölcsönt adtak görög „testvérintézményeknek”. A ciprusi pénzügyi intézetek a hazai betétesek euróiból igyekeztek megtámogatni a rogyadozó „anyaországi”

A magyar kapcsolat

„A magyar »offshore« cégek összesen 280-300 milliárd forintnyi összeget tartanak Cipruson, melyből a privát funkciójú vagy 150-200 milliárdos nagyságrend lehet. Így a számlák megadóztatása az összes ilyen betétest sújtani fogja, megtakarításuk egy részét elveszíthetik egyik napról a másikra. A valós veszteségeket megmondani lehetetlen, ugyanis a nagyobb számlaegyenlegek végső terhei még nem tisztázottak, de számításaink szerint összességében a magyar terhek a 30-50 milliárd forintot is meghaladhatják. A Cipruson működő magyar befektetések offshore-státuszúak, de az Európai Unió és az euróövezeten belül működnek, ami pénzügyi szempontból lényeges előnyöket biztosított számukra. Eddig élvezheték az EU-n belül a tőke szabad áramlása adta előnyöket, és az árfolyamkockázattal sem kellett számolniuk” – mondja lapunknak Karagich István, a Blochamps Capital Pénzügyi Tanácsadó Kft. ügyvezető igazgatója.

bankokat. Így érthető, hogy több napra becsukták a ciprusi bankokat, és zárolták az ott lévő betéteket. A számlákon lévő összegek ugyanis már csak papíron léteznek, kifizetni nem tudta volna őket egyetlen bank sem.

A bankoknak saját ügyfelei felé történt eladódása az egyik oka annak, hogy nem lehetett a görög mintára alkalmazott eszközöket bevetni Ciprus megmentésére. Görögországban a külföldi hitelezők követeléseik egy részét leírták, az egyéb igények ellenértéként pedig ott volt a privatizálandó ál-

lami vagyon. Cipruson a magánbankok nem tartoznak a külföldnek, nincsenek fedezetül szolgáló nagy állami cégek sem. Ezért írta a *Der Spiegel*: bár GDP-arányosan a két ország eladódottsága azonos mértékű, Ciprus rosszabb helyzetben van. Alig van valami, ami fedezetül szolgálhatna az EU segélycsomagjához.

Az ország kicsi méreténél fogva más hagyományos módszerek sem alkalmazhatók. A spanyolok, olaszok például csökkentették a közalkalmazottak számát, Ciprus azonban mindig is csekély létszámú hivatalnoki karral működött. Így a fizetéseket sem érdemes kurtítani, a nyugdíjkorhatárt felemelni, hiszen ezek alig hoznának a konyhára. A fizetett munkaszüneti napok számának megfelelése – ahogy Portugáliában történt – pedig a mélyen keresztény országban lehetetlen, mert ezek jelentős része egyházi ünnep.

Döntésnek ésszerű, de...

A bankbetegeteken kívül Cipruson máshoz nemigen lehet nyúlni. Még a külkereskedelem is elenyésző; beszédes tény, hogy Ciprus exportlistáján a paradicsom és a textil áll az első két helyen. Ami eszköz még állami tulajdonban van, egymilliárd euró értékben, azt a trojka privatizálná, de ez is csak tizede a megígért 10 milliárd eurós hitelnek.

A megtakarítások megadóztatása olyan unortodox módszer, amelyet még nem alkalmaztak az Európai Unióban. A bankbetegetek ugyanis magántulajdonnak minősülnek, ezek megsarcolása komolyan csorbítja a magántulajdonhoz való jogot, hiszen utóbbit az EU-ban eddig csak bírói ítélet révén lehetett elkobozni. „Egy bankszámla pont olyan, mint egy autó, egy telek vagy egy lakás, melyhez rendelti úton nem lehet hozzányúlni. Lényegileg a trojka most mégis ezt teszi, mert elkobozza a magánemberek és a vállalatok vagyonának egy részét. Holnap akár kihasználhatnak egy darabot a telkünkől, elvehetik lakásunk egyik szobáját” – állítja egy ciprusi kommentátor.

A görögök, olaszok, spanyolok már most német és francia bankokba menekítették megtakarításaikat. Mint-ha valamit megéreztek volna, és nem alaptalanul. Két nappal az után, hogy »

Fotó | AFP – Patrick Baz

» Fáj a ciprusiak feje

» a ciprusi betétek megsarcolása felvetődött, *Cristóbal Montoro* spanyol kincstárügyi miniszter bejelentette: az ibériai pénzügyi intézetek 0,2 százalékos adót kötelesek fizetni a náluk elhelyezett betétek után. Montoro sietett világossá tenni a madridi parlamentben, hogy az adót nem a betéttulajdonosok, hanem

a bankok fizetik meg, de sokan mérget vennének arra, hogy azok meg a sarcot valószínűleg áthárítják az ügyfelekre. De a döntés azért is riadalmat okoz, mert sokak szerint innen már csak egy lépés a közvetlen betéti adó – a „ciprusi iskola”, ahogy egy elemző fogalmazott – bevezetése.

Dmitrij Medvegyev orosz miniszterelnök szerint az IMF és az EU az orosz offshore cégek vagyonát akarja megcsapolni, de ez a módszer „közönséges lopás”.

A Kreml jó üzletet akar

A politikus szavaiból arra lehetett következtetni, hogy Moszkva hajlandó segíteni. „Néhány milliárd euró elvesztése is csak aprópénz lenne a Kreml környezetében működő orosz állami bankoknak a ciprusi tengeri talapzat földgázkészleteinek ellenőrzési jogáért. A koncessziókat a legalacsonyabb áron akarják megszerezni” – fogalmazott a Standard Bank londoni elemzője, *Timothy Ash*. *Mihail Szarrisz* ciprusi pénzügyminiszter múlt héten Moszkvában tárgyalt, de csalódottan jelentette ki: nem sikerült megállapodni a kért pénzügyi támogatásról. Ez viszont még nem jelenti azt, hogy Oroszország lemondott volna a ciprusi gázról, legfeljebb csak az árat akarja lejjebb srófolni, megvárva, míg a szigetország a mostaninál is szorultabb helyzetbe kerül. ■